

Asia: VN/10378/2019

Lausuntopyyntö henkilötunnuksen uudistamista pohtineen työryhmän loppuraportista

Lausunnonantajan huomiot ehdotuksen vaikutuksista oman organisaation näkökulmasta

Toimintatapoihin liittyvät suorat ja epäsuorat vaikutukset

Henkilötunnuksen uudistusta pohtinut työryhmä on arvioinut uudistuksen vaikutuksia lähinnä julkisen sektorin toimijoihin. Tästä syystä on arvokasta, että on järjestetty lausuntokierros yksityisen sektorin ja muiden sektorin kuulemiseksi työryhmän näkemysten vaikutuksista. Mahdollisesti käynnistyvässä lainsäädäntövalmistelussa on tärkeää osallistaa erityisen laajasti erilaisia yhteiskunnallisia tahoja, koska muutoksella on vaikutuksia lukuisiin yhteiskunnan osa-alueisiin ja toimijoihin.

Uudistusta pohtinut työryhmä on tuonut työssään esiin kattavat perustelut uudistuksen välttämättömyydestä esimerkiksi tunnusten riittävyyden ja prosessuaalisten ongelmien näkökulmasta.

Kokemukset ja arviot uudistuksen hyödyistä ja haitoista tulee kartoittaa ja vaikutusarvioida kattavasti.

Tietosuoja

Uudistuksella tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia kansalaisten ja suomessa työskentelevien, henkilötunnuksen omaavien henkilöiden tietosuojaan. Kuten työryhmä on raportissaan arvioinut, väestötietojärjestelmän rekisteröintiprosessien ja tietosisältömuutosten tietosuoja-vaikutukset tulee arvioida jatkotyössä. Vastaavasti uudistuksen vaikutukset sekä kustannukset esimerkiksi

eläkejärjestelmän sekä sosisaali- ja työttömyysturvajärjestelmän näkökulmasta on välttämätöntä selvittää uudistuksen toimeenpanon laajuuden sekä aikataulun osalta.

Suomessa nykytilanteessa sähköinen tunnistautuminen ja sähköinen asiointi ovat linkittyneet tarpeettomasti. Työryhmän ehdotuksessa ei ole arvioitu miten nykyisen kaltainen henkilötunnusten hallitsematon käyttö henkilön tunnistamisessa muuttuisi henkilötunnuksen muodon muuttumisen myötä. Yksinomaan henkilötunnuksella ei tulisi olla mahdollista tunnistautua eli varmentaa sitä, onko fyysisesti asioiva henkilö todella se henkilö, joka väittää olevansa. Henkilön yksilöivän tunnisteiden muoto ei ratkaise tunnistamiskäytäntöihin liittyviä riskejä, ellei säännellä lisäksi sen käytöstä henkilön tunnistamiseen asiointissa.

Toisen henkilön henkilötietojen, tunnistamistietojen tai muun vastaavan yksilöivän tiedon oikeudeton käyttö on yleistynyt ja tulee yleistymään yhteiskunnassa digitalisaation laajentuessa eri sektoreille ja yleistyessä sekä yksityisen että julkisen sektorin palveluiden tuottamistapana. Tietojen oikeudettoman käytön ehkäisyyn tulee olla nykyistä tehokkaampaa ja tähän tulee myös jatkovalmistelussa kiinnittää.

Henkilötunnuksen muuttaminen yhdenvertaisuuden näkökulmasta

Henkilötunnuksen sukupuolineutraalius sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen ovat ensiarvoisen tärkeitä tavoitteita henkilötunnuksen uudistamisessa. STTK pitää perusteltuna työryhmän valmistelun jatkamista ja erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen löytämistä.

Henkilötunnuksen muuttaminen tulevaisuudessa sukupuoli- ja syntymäaikaneutraaliksi olisi kansalaisten yksityisyyden, tietosuojan ja identiteettisuojaan näkökulmasta perusteltu muutos. Sukupuoli- ja syntymäaika tiedot olisi tarkistettava erillisinä luovutettavista henkilöön liitettävistä tiedoista ja vain silloin kun se olisi tarpeen. Sukupuolineutraali tunnus helpottaisi erityisesti sukupuoleltaan muuhun kuin binääriin jaotteluun perustavien henkilöiden sekä transihmisten elämää. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta muutoksella olisi myönteisiä vaikutuksia erityisryhmien hyvinvointiin ja käytännön elämään. Sillä voisi olla syrjintää (iän-, sukupuolen, sukupuolen korjaamisen perusteella) ehkäisevä ja vähentävä vaikutus. Muutoksella olisi myös käynnön merkitys, koska vaikka sukupuoli tai syntymäaika -tieto muuttuisi henkilön elämän aikana, pysyisi henkilötunnus samana. Näin esimerkiksi uusia työtodistuksia ei tarvitsisi kirjoittaa henkilötunnuksen muuttumisen takia työpaikoilla.

Sukupuolineutraalin henkilötunnuksen käyttöön siirtymisen osalta tulisi tunnistaa muut lainsäädännön muutostarpeet ja niiden vaikutukset sekä kustannukset nykyistä työryhmän raporttia laajemmin.

Sosiaali- ja terveysalan erityishuomioita uudistuksesta

STTK:n pitää tärkeänä, että erityisen tietointensiivisillä toimialoilla uudistus toteutetaan hallitusti ja riittävän pitkän siirtymäajan puitteissa. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan näkökulmasta asiakas- ja potilasturvallisuuden keskeinen elementti on päivittäin syntyvä suuri määrä uutta tietoa, joka on sidottu asiakkaan henkilöllisyystunnukseen, myös vanhaan tietoon on välttämätöntä palata osana hoitoa.

Tieto sukupuolesta tai iästä on usein irrelevantti sen tarkoituksen kannalta, joihin henkilötunnusta nykyisin käytetään. Muutos voi kuitenkin aiheuttaa joitakin ongelmia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa asiakas tunnustetaan.

Tietoturvallisuus on toimialalla erityisen keskeinen elementti ja käynnissä on ollut jo pidempään erilaisia tiedon hallintaan ja yhteentoimivuuteen liittyviä kehittämishankkeita. Lisäksi käytössä on erilaisia, eri-ikäisiä ja eritasoisia tietojärjestelmiä mm. asiakas- ja potilastietojen käsittelyyn ja säilyttämiseen. Eri palveluntuottajien lähtökohdat hallita tietojärjestelmiin liittyviä suuria uudistuksia vaihtelevat paljon. Pelkästään pääkaupunkiseudun terveydenhuollon organisaatioissa on käytössä satoja erilaisia tietojärjestelmiä. Muutos aiheuttaisi paljon työtä esimerkiksi tietojärjestelmien välisten integraatioiden osalta. Asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apottia otetaan parhaillaan käyttöön, eikä tätä henkilötunnusuudistusta ole mahdollista toteuttaa ennen sen käyttöönottoa. Tämä tulee huomioida uudistuksen kustannuksia ja työmäärää arvioitaessa.

Henkilötunnuksen vaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioille ovat vielä arvioimatta. STTK näkee välttämättömänä, että osana uudistuksen valmistelua teetetään riittävän laaja selvitys, jossa arvioidaan, millä aikataululla henkilötunnuksen uudistamisen aiheuttamat muutokset voidaan tehdä eri tietojärjestelmiin ja potilastietojärjestelmiin (mukaan lukien Kanta-arkisto), kuinka paljon uusitaminen vaatisi henkilöstöresursseja ja mitkä olisivat uudistustyön kustannukset.

Kansainvälisen muuttoliikkeen ja rekrytoinnin kasvu

Työryhmän työssä on huomioitu esimerkiksi kansainvälisen muuttoliikkeen kasvu sekä kansainvälisen rekrytoinnin lisääntyminen, jotka tulevat haastamaan nykyisen järjestelmän.

STTK katsoo, että Suomeen saapuvien ulkomaalaisten henkilöiden tunnistautumiseen liittyvä ongelmakenttä vaatii ratkaisuja pikaisella aikataululla, jotta täysin digitaalisen tunnistusjärjestelmän ja työluopaprosessin kehittäminen hallitusohjelman mukaisessa yhden kuukauden käsittelyaikataulussa on mahdollista. Nykytila muodostaa pullonkaulan kansainvälisen rekrytoinnin laajentamiseksi Suomeen. TEM:n koordinoima mutta lupaprosessiin kytkeytyvien ministeriöiden yhteinen laaja hanke, jossa on myös kehitteillä erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja liittyen tunnistautumiseen.

Ulkomaalaisen henkilön rekisteröintiin liittyy keskeisesti myös EU:n Single Digital Gateway asetuksen implementointi. Suomen tulee kyetä vuoden 2023 alusta alkaen mahdollistamaan rajat ylittävä asiointi muista jäsenvaltioista tiettyihin julkisen sektorin palveluihin.

STTK pitää tärkeänä myös yhteispohjoismaisen sekä Suomen ja Baltian maiden välistä tietojen liikkumista sekä sähköisen tunnistamisen edistämistä, jotta Itämeren alueen työssäkäyntialueen laajentaminen voi edistyä.

Arvioidut kustannusvaikutukset

Uudenmuotoinen henkilötunnus korvaisi tällä hetkellä käytössä olevat nykymalliset henkilötunnukset vuonna 2023 alkavan siirtymäajan jälkeen. Vaikka työryhmän esittämän henkilötunnusjärjestelmän kustannukset ovat erityisesti ei-julkisten toimijoiden osalta vielä arvioimatta, STTK pitää selvänä, että kokonaisuutena kustannukset tulevat olemaan kansantalouden tasolla massiivisia, joidenkin esitettyjen arvioiden mukaan miljardeja jakautuen valtiolle, kunnille sekä esim. eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmän tietojärjestelmiin, ja yksityisen sektorin ja kolmannen sektorin tietojärjestelmiin.

Koska koronapandemian negatiiviset taloudelliset vaikutukset tulevat olemaan suuria ja pitkäkestoisia, olisivat erityisesti nykyisessä epävarmassa taloustilanteessa tietojärjestelmiin liittyvien muutosten investoinnit erittäin vaikeasti tehtävissä. STTK katsookin, että uudistuksen aikataulua tulisi arvioida uudelleen.

On tärkeää, että vaikutusten arvioinnin osalta tehdään laajaa laajapohjaista yhteistyötä jatkovalmistelussa. Eri toimijoilla muutosten kustannukset syntyvät eri vaikutuksista, koska muutokset ovat laajuudeltaan erilaisia. Puhtaiden tietojärjestelmämuutosten lisäksi kustannuksia syntyy myös muutosten koordinoinnista sekä erilaisten rajapintojen testaamisesta.

Muut vaikutukset

-

Aikataulu ja siirtymäajat

STTK pitää nykyisessä taloustilanteessa välttämättömänä jatkaa vaikutusarviointeja ja valmistelua, jotta uudistuksen kokonaisvaikutukset yhteiskuntaan voidaan arvioida edes alustavalla mittaluokalla.

Nämä uudistuksen kokonaiskustannukset tulisi arvioida ennen lopullista päätöstä järjestelmän muutoksesta.

Näistä syistä STTK ei pidä tarkoituksenmukaisena edistää uudistusta esitetystä aikataulusta, vaan katsoo, että uudistus tulisi vaiheistaa ja toteuttaa priorisoidusti (ensisijaisesti välttämättömät toimet, joilla kaikkein kriittisimmät tavoitteet voidaan saavuttaa). Keskeistä on, että arvioidaan ja tunnistetaan ne kriittiset toimintavat ja ohjeistukset, joilla voidaan nopeasti löytää ratkaisuja esimerkiksi henkilötunnusten riittävyyden ongelmaan.

On myös tärkeä arvioida miltä osin voidaan välttää järjestelmämuutoksia ja miltä osin ne ovat välttämättömiä. STTK pitää perusteltuna työryhmän ehdotusta viranomaisohjeistuksen muuttamisesta syntymäpäivän merkitsemisen muuttamisesta tilanteissa, joissa rekisteröitävän henkilön tarkka syntymäpäivä ei ole tiedossa. Muutoksella voidaan parantaa ruuhkaisimpien päivien tunnusten riittävyyttä.

Uudistuksen käyttöönoton aikataulutusta haastaa se, että laajaa uudistusta ei voida ottaa käyttöön vain yhdessä paikassa tai toimialalla.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lyhyesti:

- STTK katsoo, että työryhmä on tehnyt tarpeellisen kartoituksen henkilön yksilöivän tunnuksen lähitulevaisuuden ja pidemmän aikavälin kehitystarpeista esimerkiksi henkilötunnuksen rakenteen, muodostamistavan sekä myöntö- ja käyttötapojen osalta.
- Henkilötunnuksen uudistamisen yhdessä on mahdollista arvioida ratkaisukeinoja yksilöivän tiedon oikeudettoman käytön vähentämiseen, sähköisen asioinnin ja sähköisen tunnistautumisen tarpeettomaan linkittymiseen, niiden henkilöryhmien tilanteisiin, joille ei nykyisin voida myöntää suomalaista henkilötunnusta, sukupuoleltaan muuhun kuin binääriin jaotteluun perustavien henkilöiden sekä transihmisten tilanteiden helpottamiseen,
- STTK katsoo, että uudistuksen laajuus edellyttää hyvin kattavaa ja eri yhteiskunnan toimintasektorit osallistavaa vaikutusarviointia, ennen kuin uudistuksen käyttöönoton aikataulua voidaan lyödä lukkoon. Lisäksi tulee tehdä kattava arviointi lainsäädäntömuutoksista, joita uudistuksen eteenpäinvieminen edellyttää.
- Uudistuksen kustannukset yhteiskunnalle tulevat olemaan mittavat, joilloin tulee arvioida mitkä uudistuksen osatekijät ovat kaikkein kriittisimmät ja kiireellisimmät toteuttaa ja miltä osin uudistusta voidaan lykätä tai porrastaa. Esimerkiksi henkilötunnusten riittävyyden ongelmaan on mahdollista löytää nopean aikavälin ratkaisuja myös toimintatapoja ja ohjeistuksia muuttamalla.

- Uudistuksen yhteydessä tulee varmistaa sen vaikutuksen henkilöiden asiointiin ja palveluiden saantiin sekä niiden yhdenvertaisuus.

Yleistä

Henkilötunnuksen uudistusta pohtinut työryhmä on arvioinut uudistuksen vaikutuksia lähinnä julkisen sektorin toimijoihin. Tästä syystä on arvokasta, että on järjestetty lausuntokierros yksityisen sektorin ja muiden sektorin kuulemiseksi työryhmän näkemysten vaikutuksista. Mahdollisesti käynnistyvässä lainsäädäntövalmistelussa on tärkeää osallistaa erityisen laajasti erilaisia yhteiskunnallisia tahoja, koska muutoksella on vaikutuksia lukuisiin yhteiskunnan osa-alueisiin ja toimijoihin.

Uudistusta pohtinut työryhmä on tuonut työssään esiin kattavat perustelut uudistuksen välttämättömyydestä esimerkiksi tunnusten riittävyyden ja prosessuaalisten ongelmien näkökulmasta.

Kokemukset ja arviot uudistuksen hyödyistä ja haitoista tulee kartoittaa ja vaikutusarvioida kattavasti.

Uudistuksen kustannukset

Uudenmuotoinen henkilötunnus korvaisi tällä hetkellä käytössä olevat nykymalliset henkilötunnukset vuonna 2023 alkavan siirtymäajan jälkeen. Vaikka työryhmän esittämän henkilötunnusjärjestelmän kustannukset ovat erityisesti ei-julkisten toimijoiden osalta vielä arvioimatta, STTK pitää selvänä, että kokonaisuutena kustannukset tulevat olemaan kansantalouden tasolla massiivisia, joidenkin esitettyjen arvioiden mukaan miljardeja jakautuen valtiolle, kunnille sekä esim. eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmän tietojärjestelmiin, ja yksityisen sektorin ja kolmannen sektorin tietojärjestelmiin.

Koska koronapandemian negatiiviset taloudelliset vaikutukset tulevat olemaan suuria ja pitkäkestoisia, olisivat erityisesti nykyisessä epävarmassa taloustilanteessa tietojärjestelmiin liittyvien muutosten investoinnit erittäin vaikeasti tehtävissä. STTK katsookin, että uudistuksen aikataulua tulisi arvioida uudelleen.

On tärkeää, että vaikutusten arvioinnin osalta tehdään laajaa laajapohjaista yhteistyötä jatkovalmistelussa. Eri toimijoilla muutosten kustannukset syntyvät eri vaikutuksista, koska muutokset ovat laajuudeltaan erilaisia. Puhtaiden tietojärjestelmämuutosten lisäksi kustannuksia syntyy myös muutosten koordinoinnista sekä erilaisten rajapintojen testaamisesta.

Tietosuoja

Uudistuksella tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia kansalaisten ja suomessa työskentelevien, henkilötunnuksen omaavien henkilöiden tietosuojaan. Kuten työryhmä on raportissaan arvioinut, väestötietojärjestelmän rekisteröintiprosessien ja tietosisältömuutosten tietosuojavaikutukset tulee arvioida jatkotyössä. Vastaavasti uudistuksen vaikutukset sekä kustannukset esimerkiksi eläkejärjestelmän sekä sosiaali- ja työttömyysturvajärjestelmän näkökulmasta on välttämätöntä selvittää uudistuksen toimeenpanon laajuuden sekä aikataulun osalta.

Suomessa nykytilanteessa sähköinen tunnistautuminen ja sähköinen asiointi ovat linkittyneet tarpeettomasti. Työryhmän ehdotuksessa ei ole arvioitu miten nykyisen kaltainen henkilötunnusten hallitsematon käyttö henkilön tunnistamisessa muuttuisi henkilötunnuksen muodon muuttumisen myötä. Yksinomaan henkilötunnuksella ei tulisi olla mahdollista tunnistautua eli varmentaa sitä, onko fyysisesti asioiva henkilö todella se henkilö, joka väittää olevansa. Henkilön yksilöivän tunnisteen muoto ei ratkaise tunnistamiskäytäntöihin liittyviä riskejä, ellei säännellä lisäksi sen käytöstä henkilön tunnistamiseen asiointissa.

Toisen henkilön henkilötietojen, tunnistamistietojen tai muun vastaavan yksilöivän tiedon oikeudeton käyttö on yleistynyt ja tulee yleistymään yhteiskunnassa digitalisaation laajentuessa eri sektoreille ja yleistyessä sekä yksityisen että julkisen sektorin palveluiden tuottamistapana. Tietojen oikeudettoman käytön ehkäisyyn tulee olla nykyistä tehokkaampaa ja tähän tulee myös jatkovalmistelussa kiinnittää.

Henkilötunnuksen muuttaminen yhdenvertaisuuden näkökulmasta

Henkilötunnuksen sukupuolineutraalius sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen ovat ensiarvoisen tärkeitä tavoitteita henkilötunnuksen uudistamisessa. STTK pitää perusteltuna työryhmän valmistelun jatkamista ja erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen löytämistä.

Henkilötunnuksen muuttaminen tulevaisuudessa sukupuoli- ja syntymäaikaneutraaliksi olisi kansalaisten yksityisyyden, tietosuojan ja identiteettisuojan näkökulmasta perusteltu muutos. Sukupuoli- ja syntymäaika tiedot olisi tarkistettava erillisinä luovutettavista henkilöön liitettävistä tiedoista ja vain silloin kun se olisi tarpeen. Sukupuolineutraali tunnus helpottaisi erityisesti

sukupuoleltaan muuhun kuin binääriin jaotteluun perustavien henkilöiden sekä transihmisten elämää. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta muutoksella olisi myönteisiä vaikutuksia erityisryhmien hyvinvointiin ja käytännön elämään. Sillä voisi olla syrjintää (iän-, sukupuolen, sukupuolen korjaamisen perusteella) ehkäisevä ja vähentävä vaikutus. Muutoksella olisi myös käynnön merkitys, koska vaikka sukupuoli tai syntymäaika -tieto muuttuisi henkilön elämän aikana, pysyisi henkilötunnus samana. Näin esimerkiksi uusia työtodistuksia ei tarvitsisi kirjoittaa henkilötunnuksen muuttumisen takia työpaikoilla.

Sukupuolineutraalin henkilötunnuksen käyttöön siirtymisen osalta tulisi tunnistaa muut lainsäädännön muutostarpeet ja niiden vaikutukset sekä kustannukset nykyistä työryhmän raporttia laajemmin.

Sosiaali- ja terveysalan erityishuomioita uudistuksesta

STTK:n pitää tärkeänä, että erityisen tietointensiivisillä toimialoilla uudistus toteutetaan hallitusti ja riittävän pitkän siirtymäajan puitteissa. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan näkökulmasta asiakas- ja potilasturvallisuuden keskeinen elementti on päivittäin syntyvä suuri määrä uutta tietoa, joka on sidottu asiakkaan henkilöllisyystunnukseseen, myös vanhaan tietoon on välttämätöntä palata osana hoitoa.

Tieto sukupuolesta tai iästä on usein irrelevantti sen tarkoituksen kannalta, joihin henkilötunnusta nykyisin käytetään. Muutos voi kuitenkin aiheuttaa joitakin ongelmia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa asiakas tunnistetaan.

Tietoturvallisuus on toimialalla erityisen keskeinen elementti ja käynnissä on ollut jo pidempään erilaisia tiedon hallintaan ja yhteentoimivuuteen liittyviä kehittämishankkeita. Lisäksi käytössä on erilaisia, eri-ikäisiä ja eritasoisia tietojärjestelmiä mm. asiakas- ja potilastietojen käsittelyyn ja säilyttämiseen. Eri palveluntuottajien lähtökohdat hallita tietojärjestelmiin liittyviä suuria uudistuksia vaihtelevat paljon. Pelkästään pääkaupunkiseudun terveydenhuollon organisaatioissa on käytössä satoja erilaisia tietojärjestelmiä. Muutos aiheuttaisi paljon työtä esimerkiksi tietojärjestelmien välisten integraatioiden osalta. Asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apottia otetaan parhaillaan käyttöön, eikä tätä henkilötunnusuudistusta ole mahdollista toteuttaa ennen sen käyttöönottoa. Tämä tulee huomioida uudistuksen kustannuksia ja työmäärää arvioitaessa.

Henkilötunnuksen vaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioille ovat vielä arvioimatta. STTK näkee välttämättömänä, että osana uudistuksen valmistelua teetetään riittävän laaja selvitys, jossa arvioidaan, millä aikataululla henkilötunnuksen uudistamisen aiheuttamat muutokset voidaan tehdä eri tietojärjestelmiin ja potilastietojärjestelmiin (mukaan lukien Kanta-arkisto), kuinka paljon uusitaminen vaatisi henkilöstöresursseja ja mitkä olisivat uudistustyön kustannukset.

Kansainvälisen muuttoliikkeen ja rekrytoinnin kasvu

Työryhmän työssä on huomioitu esimerkiksi kansainvälisen muuttoliikkeen kasvu sekä kansainvälisen rekrytoinnin lisääntyminen, jotka tulevat haastamaan nykyisen järjestelmän.

STTK katsoo, että Suomeen saapuvien ulkomaalaisten henkilöiden tunnistautumiseen liittyvä ongelmakenttä vaatii ratkaisuja pikaisella aikataululla, jotta täysin digitaalisen tunnistusjärjestelmän ja työ lupaprosessin kehittäminen hallitusohjelman mukaisessa yhden kuukauden käsittelyaikataulussa on mahdollista. Nykytila muodostaa pullonkaulan kansainvälisen rekrytoinnin laajentamiseksi Suomeen. TEM:n koordinoima mutta lupaprosessiin kytkeytyvien ministeriöiden yhteinen laaja hanke, jossa on myös kehitteillä erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja liittyen tunnistautumiseen.

Ulkomaalaisen henkilön rekisteröintiin liittyy keskeisesti myös EU:n Single Digital Gateway asetuksen implementointi. Suomen tulee kyetä vuoden 2023 alusta alkaen mahdollistamaan rajat ylittävä asiointi muista jäsenvaltioista tiettyihin julkisen sektorin palveluihin.

STTK pitää tärkeänä myös yhteispohjoismaisen sekä Suomen ja Baltian maiden välistä tietojen liikkumista sekä sähköisen tunnistamisen edistämistä, jotta Itämeren alueen työssäkäyntialueen laajentaminen voi edistyä.

Ehdotuksen aikataulu ja siirtymäaika

STTK pitää nykyisessä tilanteessa välttämättömänä jatkaa vaikutusarviointeja ja valmistelua, jotta uudistuksen kokonaisvaikutukset yhteiskuntaan voidaan arvioida edes alustavalla mittaluokalla. Nämä uudistuksen kokonaiskustannukset tulisi arvioida ennen lopullista päätöstä järjestelmän muutoksesta.

Näistä syistä STTK ei pidä tarkoituksenmukaisena edistää uudistusta esitetyssä aikataulussa, vaan katsoo, että uudistus tulisi vaiheistaa ja toteuttaa priorisoidusti (ensisijaisesti välttämättömät toimet, joilla kaikkein kriittisimmät tavoitteet voidaan saavuttaa). Keskeistä on, että arvioidaan ja tunnistetaan ne kriittiset toimintavat ja ohjeistukset, joilla voidaan nopeasti löytää ratkaisuja esimerkiksi henkilötunnusten riittävyyden ongelmaan.

On myös tärkeä arvioida miltä osin voidaan välttää järjestelmämuutoksia ja miltä osin ne ovat välttämättömiä. STTK pitää perusteltuna työryhmän ehdotusta viranomaisohjeistuksen muuttamisesta syntymäpäivän merkitsemisen muuttamisesta tilanteissa, joissa rekisteröitävän

henkilön tarkka syntymäpäivä ei ole tiedossa. Muutoksella voidaan parantaa ruuhkaisimpien päivien tunnusten riittävyyttä.

Uudistuksen käyttöönoton aikataulutusta haastaa se, että laajaa uudistusta ei voida ottaa käyttöön vain yhdessä paikassa tai toimialalla.

Taina Vallander
johtaja, STTK ry, taina.vallander@sttk.fi, p. +358 40 1841 464